

This is Sparta, over and over again

Recensie

Conn Iggulden, *De valk van Sparta* (vertaald door Josee Koning en Rob Oostenrijk) (Amsterdam: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff B.V.), 374 pp. ISBN 978-90-245-8404-8.

Bepaalde filmscènes lijken eeuwig op ons netvlies te zijn gebrand. Denk maar aan het moment waarop oerslechterik Darth Vader aan Luke Skywalker de bekentenis doet “*I am your father*” (*Star Wars, Episode V: The Empire strikes back*, 1980). Of wat te denken van Arnold Swarzenegger in *Terminator* (1984) met zijn legendarische “*I’ll be back*” Ook voor films die zich situeren in de oudheid bestaan dergelijke onvergetelijke scènes met bijhorende quote. Wie herinnert zich nog “*I am Spartacus!*” (*Spartacus*, 1960) of “*Brothers, what we do in life...echoes in eternity*” (*Gladiator*, 2000)?

Vaak gaan die citaten een eigen leven leiden, zoals het beruchte zinnetje “*This is Sparta!*” uitgesproken door de Spartaanse generaal Leonidas in de film *300* van Zach Snyder (2006), gebaseerd op de gelijknamige *graphic novel* van Frank Miller (1998). Dit driedelige citaat – en dan zwijgen we nog over de honderden *memes* die ervan zijn afgeleid – tooit duizenden T-shirts, al dan niet van een Spartaan met stevige *sixpack*. Het lijkt wel alsof de Spartanen bijna 2500 jaar na de Slag bij Thermopylae op geen enkel vlak aan populariteit hebben ingeboet, in tegendeel! Hun reputatie als meedogenloze, onvermoeibare, overgespiede krijgers staat vandaag als een paal boven water: elke man wil een Spartaan zijn en elke vrouw wil een Spartaan als man.

Of misschien is dat wat overdreven gesteld? Wat zouden de Spartanen ervan gedacht hebben als ze hoorden hoe ze vandaag menig kassa doen rinkelen?

Dat moet veelschrijver Conn Iggulden ook gedacht hebben toen hij zijn geromantiseerde versie van de *Anabasis* van Xenophon (430-355 v. Chr.) de titel 'De valk van Sparta' gaf. Wellicht hebben tal van lezers zich door de naam 'Sparta' en de in rode mantels gehulde Spartaanse krijgers op de cover van het boek laten verleiden tot de aankoop en lectuur van dit boek en daar zullen ze zeker en vast geen spijt van hebben gehad! In feite doet Conn Iggulden niets anders dan het opnieuw vertellen van de geschiedenis van de 10 000 Griekse huurlingen en hun mislukte veldtocht in dienst van de Perzische troonpretendent Cyrus tegen zijn broer, koning Artaxerxes, en de nasleep van die veldtocht. Bovendien is er van de valk uit de titel ook niet veel te merken... Toch is dit boek meer dan lezenswaardig en prima geschikt als ontspannende vakantieliteratuur.

De valk van Sparta valt net zoals hierboven vermelde werk van Xenophon uiteen in twee delen: de *anabasis* en *katabasis*, of de tocht naar en terugkeer uit Perzië. Het eerste deel wordt verteld vanuit het perspectief van de Pers Cyrus (of Cyrus de Jongere of Cyrus III) die samen met zijn 10 000 huurlingen een vergeefse strijd aanbindt tegen zijn broer en uiteindelijk het onderspit moet delven in de Slag bij Cunaxa (401 v. Chr.). Hij laat er het leven waarna zijn afgehakte hoofd aan de soldaten wordt getoond. In het tweede deel zien we alles door de ogen van Xenophon, die de overgebleven soldaten en hun familie begeleidt naar een veilig gebied, terwijl ze achternagezeten worden door de Perzische soldaten van slechterik van dienst Tissaphernes. Alsof dat nog niet genoeg is, krijgt de moe getergde en opgejaagde vluchtelingentroep het ook aan de stok met de Kardouchen, een gemene en laffe bergstam. Na deze darwiniaanse afvalrace kunnen de overlevers eindelijk de zee aanschouwen, een scène die bij de lezers van Xenophon wellicht ook voor eeuwig op het trommelvlies is gebrand: *thalatta, thalatta!*

Het moge duidelijk zijn: wie Xenophons *Anabasis* gelezen heeft, wordt door Conn Iggulden op geen enkele verrassing getrakteerd. Van de nederlaag in Cunaxa, de dood van Cyrus, de lafhartige moord op de Griekse generaals, de verkiezing van Xenophon als een van de leiders, de strijd met de Kardouchen, tot het verlossende zicht op de zee... *nihil novi sub sole!* Maar Conn Iggulden vertelt het met zoveel passie, zoveel verve dat het een waar plezier is om deze gebalde en geromantiseerde versie van Xenophons tekst te lezen. Precies daarin schuilt de kracht van Iggulden.

En over kracht gesproken... Sparta is overal aanwezig. Tot het ergerlijke toe wordt de lezer om de oren geslagen met de fascistoïde machomentaliteit van de Spartaanse ‘rambo’s’ die als ware superhelden honger, kou en pijn trotseren. Net zoals ze klakkeloos alle bevelen aanvaarden en alle zweepslagen incasseren alsof het complimentjes zijn, waarvoor ze even ongevoelig zijn. In hun eentje kunnen ze een heel leger aan en bij hun ontbijt vermorzelen ze een portie versgepelde Perzen. Alleen wanneer ze fel in de minderheid zijn of wanneer ze verraden worden – meestal door lafaards – delven de Spartaanse krachtpatsers het onderspit. *This is Sparta*, moet je weten... Dat zal Iggulden en tal van lezers wel worst wezen, maar het dient toch een zekere aanbeveling om goed stil te staan bij het feit dat het gros van de ‘Spartofielen’ alleen de ‘Thermopielen’ kent... Enige kritische reflectie is hier zeker op zijn plaats!

Ondanks die verheerlijking van de Spartaanse *übermensen* is de ‘Valk van Sparta’ een welkome aanvulling op de lectuur van de *Anabasis*. Voorlopig kunnen we Igguldens boek nog op papier of digitaal lezen, maar het zou geen wonder zijn als deze *pageturner* – gezien de grote belangstelling voor de Spartanen – ooit op het witte doek verschijnt. Ongetwijfeld zal er een onvergetelijke scène in voorkomen waarbij we een helderblauwe zee zien, terwijl duizenden kelen uitschreeuwen: “*The sea, the sea!*” Hoewel... “*thalatta, thalatta*” klinkt nog altijd beter!

Bert Gevaert

Bert.Gevaert@sint-lodewijkscollege.be

